

SCOLA ROMANA.

Foia pedagogica si didactica

pentru interesele institutelor de cultura si ale organelor acestora.

Edata si redigeata de

Ioanu Candrea si Basiliu Petri.

Ese odata in septemana, Vinerea. Pretiul: pe unu anu 5 fl., pe diugetate 2 fl. 50 cr. — Pentru insertiuni: cate 5 cr. de siru si timbrulu.

Sabiiu, 23. Aprile v. 1876.

Prenumeratiunile si corespundintiele sunt a se adresa la: Redactiunea „Scolei romane” in Sabiiu (Hermannstadt, Nagy-Szeben) franco.

Despre scalde.

Curatieni'a, precumu arataramu deja in numerulu 5 alu foiei nostre, se póte numi cu totu dreptulu o vèrtute omenésca. Nu ajunge inse a curati numai partile vediute ale corpului, precumu faci'a, mânile etc., ci se cere a estinde curatieni'a asupra corpului intregu. Acést'a se face mai bine cu ajutoriulu scaldeloru.

Scaldele au de scopu a spriginí pielea trupésca in functiunile ei organice. Spre a intielege acést'a, e neaperatu de lipsa a cunósce pielea mai de aprópe.

Pielea, cá unu acoperementu generalu alu corpului nostru, este pentru noi in mai multe privintie de cea mai mare importantia. Mai antaiu ea scutesce internulu nostru de vatemari mecanice (apesari, loviri etc.) si de influentie climatice stricatióse (umediéla, frigu, caldura mare etc.) — Mai incolo prin piele se separéza din sange neintreruptu materie de prisosu si netrebnice, cu deosebire apa, si inca in dóue forme, in forma de gazu cá aburi, si in forma fluida cá sudori, prin ce sangele se curatiesce. Aburarea curge neincestatu si este de mai mare insemnatate decâtu asudarea; prin ea omulu pierde in 24 de óre aprópe unu Chilogramu de apa. Din contra din afara in laintrulu corpului nostru materiele gazóse si fluide strabatu mai anevóia, din cauza mai cu séma, pentru ca pielea pe de asupra e unsurósa seau seósa. — Mai departe pielea e organulu principalu, cu carele sémťmu si pipaimu. — Si in fine pielea e stratulu, din care crescú perii si unghile, ornamente totu odata folositória ale corpului nostru.

Incatu pentru structura, pielea consta din trei pături principale. Patur'a din afara seau cea mai de asupra, numita epiderma, e transparenta si fora sémťtre. Patur'a din midilocu se numesce derma; ea este móle, désa, vèrtósa, la toti ómenii fora destingere de rasa asemenea de rosia si fórté elastica, in cátu se póte intinde preste mesura, fora a se sfèrticá. Patur'a de desubtu seau cea mai din laintru, carea pentru grasimea din ea se numesce patur'a grasa, unesce seau impreuna pielea preste totu cu partile de sub ea. Dens'a scutesce cá o perinitia móle derm'a si partile interne

(muscii, ósale etc.) de apesari si loviri, si cá unu ductoru reu de caldura opresce recél'a din afara si retiene caldura din laintru a corpului; afara de aceea prin grasimea ei contribue, cá formele corpului se fia mai rotunde si mai frumóse.

Dintre aceste trei paturi, derm'a seau patur'a din midilocu e cea mai importanta, nunumai pentru ca e cea mai grósa, ci pentru ca in ea se afla dóua feluri de organe fórté momentósa, organele sensitive, cu ajutoriulu carora adeca sémťmu si pipaimu, si organele de secretiune, prin cari se separéza seau se alegu din sange materiele superflue si netrebnice.

Organele sensitive se reducu la asia numitele papile ale tactului, nescari radicatori mici conice in partea superioara a dermei, cari stau in legatura cu nervii sensitivi si prin acesti'a cu creerii si cu medu'a spinarei. Cu ajutoriulu papileloru suntemu in stare a sémťf atingeri si loviri, caldura si recéla. Papilele tactului suntú mai numeróse in vèrfulu degeteloru si in buze, mai rari in spate; pentru aceea si sémťiulu — colo e mai víu, ici mai debilu.

Organele de secretiune suntú: burdufi periloru, ghindulele seóse si ghindulele sudoriloru.

Burdufi suntú afundaturi in piele, cari ajungu dela suprafaci'a acesteia prin epiderma si derma pana in patur'a grasa. Ei se potú asemená si cu unu saculetiu seau cu o téca. In fundulu saculetiului se afla unu bulbucu rosíu, plinu de nervi si vasa sangiósa, carele se numesce papil'a perului, pentru ca din ea cresce perulu prin burdufu in afara; astfelíu perulu stá in burdufulu seu cá suliti'a intr'o téca. Partea perului esita din piele se numesce firu, cea din piele — radecina, ér capetulu radecinei, carele stá pe papila si este ceva mai imflatu — cép'a perului. Uscandu-se papil'a, cade si perulu, pentru ca-i lipsesce nutrementulu.

Ghindulele seóse inca suntú saculetia in form'a unei pere, cari se deschidu parte in burdufi periloru, parte deadreptulu in pielea superioara; in ele se forméza o unsóre seósa, numita unsóreá pielei, carea servesce pentru ungerea pielei si a periloru si opresce umediéle din afara a strabate in corpu. Astupandu-se porii

Această carte este donată

de: Cotusman G.

din: Jms. la 1984

seau gurile burdufilor, seulu nu se pôte stracurá in afara; atunci ghindulele se infla de seu si noi dicemu, ca se facu in piele „cosiuri“. Candu derm'a se constringe pre langa ghindule, precumu se intempla d. e. in casuri de spaima, frica, recéla etc., atunci ghindulele imbultite esu in afara si se arata in piele cá bubutie mici; atunci pielea nóstra sémena cu pielea de gâsca.

Ghindulele sudoriloru suntu ghieme rotunde, formate din tievi simple. In pielea superioara se potu vedé si cu ochii liberi gropi mici, in cari, candu ne este caldu, se aduna sudorile in picuri cá margelele. Aceste gropitiei suntu gurile canalutialor, cari conduc la ghindulele sudoriloru si cari pentru aceea se si numescu porii sudoriloru. Canalutiele nu suntu alta, decatu capetele tievilor, cari se desfacu de pe ghindulele sudoriloru spre a midiloci resuffierea acestora in afara. Tieville, desfacundu-se de pe ghindule, pornescu in afara in linia drépta, in epiderma inse se sucescu cá unu sfredelu in forma spirala, ér la gura se strimtéza in catu-va. Va se dica: o tieve fina, carea 'si are gur'a in pielea superioara, incepe de aici a se trage in laintru, antaia in linia spirala, apoi in linia drépta, si afundu in derma se invérte intr' unu ghiemu, carele se numescu ghindul'a sudoriloru, pentru ca servece spre a separá din sange materie stricate si a-le conduce cu sudorile in afara. Si pentru cá scopulu acest'a se se ajunga cátu se pôte de perfectu, ghindulele suntu incungiurate de o multime de vasa de sange si respandite prin tóta pielea. Unu anatomu si-a luatú ostenél'a a numerá ghindulele acestea si a afluatú pe unu policariu patratu: in pielea din fačia 548, din frunte 1258, din dosulu manei 1490, din palma 2736 ghindule sudorifere. Computandu in calculu de midilocu cate 1000 de ghindule pe unu policariu patratu, atunci pielea unui omu crescutu de 20 urne patrâte = c. 2 metri □ ar avé cáu 2 milióne ghindule sudorifere. Considerandu acumu, ca ghindulele aceste suntu destinate, a curatí sangele de materie stricatióse prin asudare *) si aburare, vomu intielege indata, de cáta necesitate este, a cultivá pielea astfeliu, cá ea departe de a impiedecá acestu procesu duplu de secretiune seau curatire, mai vértosu se-lu spriginéscá si inainteze. Candu adeca asudarea si aburarea corpului suntú impiedecate, atunci materiile stricatióse, nepotendu esí in afara, se arunca asupra partiloru interne, mai cu séma asupra muschiloru si causéza aprinderi reumatice cu deosebire in inchiaturi, in pericardiu (invelitórea ani-

mei) si la pleura (invelitórea plumaniloru), precumu si bube de totu feliulu. Cultivarea pielei se intempla mai vértosu cu ajutoriulu scaldelor, precumu vomu aratá in numerulu viitoriu.

(Va urmá).

De pe campulu educatiunei practice.

VIII. Unu educatoriú regescu.

Principele de Wales *), clironomulu de astadi din Angli'a, stá odinióra cá copilu in castelulu regescu din Windsor in odaea sa la feréstra, ochiurile careia ajungeau pana diosu in padimentu. Clironomulu avea se-si invetie lectiunea; elu inse se uitá in gradina si batea cu degetele tob'a pe feréstra. Guvernanta seau crescatóri'a sa, seriós'a domnisióra Hillard, observandu acést'a, 'lu rogá amicabilu, se-si invetie lectiunea. Tenerulu principe inse i respunse scurtu: „Nu voiú se invetiú!“ — „Apoi trebue se te punu in unghiu“, díse guvernanta. Ér principele replicá restitu: „Nu vréu se invetiú si nu voiú stá nici in unghiu, cáci sum principele de Wales.“ Dicéandu aceste, sparse in adinsu cu petiorulu unu ochiu de feréstra. Atunci domnisióra Hillard, sculându-se de pe scaunu, i díse cu seriozitate si in modu resolutu: „Sire, ai se-ti inveti lectiunea, au voiú trebú se te punu in unghiu.“ — „Nu vréu!“ respunse principele si sparse alu doile ochiu de feréstra. Guvernanta trase de clopotielu, si venindu numai de catu camerariulu, i díse se mérga la tatalu clironomulu, la principele Albert, si se-i spuna, ca-lu rógá a se ostení pana la ea, avendu a vorbí cu elu intr'o cauza urgenta, ce atinge pre fiu-so clironomu. Tatalu vení la momentu, si guvernanta i istorisí totu, ce se intemplá. Atunci betranulu se întórse catra fiu-so si aratandu cu degetulu catra unu scaunelu, i díse: „Siedi aici pe scaunu si astépta, pana me voiú reintórce!“

Dupa aceea se duse in cas'a sa si-si aduse o biblia. „Asculta“, díse apoi catra principele de Wales, „ce scrie santulu apostulu Paulu despre tine si despre alti copii de feliulu teu (Galateni 4, 1—2): „Deci dícu, ca moscenitoriulu, incatu tempu este pruncu, in nimicu nu se osebesce de servu, desí este domnu tuturor; ci este sub epitropi si ingrigitori, pana la tempulu hotaritu de parintele seu.“ „Dreptu e“, adause parintele, ca tu esti principele de Wales, si portându-te bine, poti ajunge unu omu alesu, poti fi dupa mórtea mane-ta — pre carea D-dieu se ni-o tiená multi ani! — regele Angliei; acumu inse esti numai unu copilu, carele trebue se asculte de epitropii si ingrigitorii sei. Pre langa acést'a trebue se te facu se mai intielegi si cuvintele intieptului Solomonu (Proverbia: 13, 24): „Celu-ce crutia vérg'a, uresce pre fiulu seu; ér celu ce-lu iubescé, 'lu cértá de timpuriu.“ Si dícundu aceste, scóse o vérga si pedepsi pre fiitoriulu clironomu alu celui mai puternicu imperiu crestinu intr' unu modu fórte sémťtitoriu; dupa aceea 'lu

*) Prin asudare nunumai se curatiesce sangele, ci se recoresce si trupulu, fiendu ca spre a prefacé sudorile in aburi, se cere caldura, si acést'a se ié dela trupu. De aici se esplica, ca fiendu-ne fórte caldu si incependu deodata a asudá bine, ne sémťtimu numai decatu recoriti si mai usiori. Cu catu sudorile se prefacu mai iute in aburi, cu atatu si recorirea e mai sémťtita; pentru aceea vrendu a recorí pre cine-va mai iute, i suflamu in fačia, seau i facemu altu cumu ventu, departandu astfeliu atmosfer'a saturata de abori si facéundu locu alteia mai insetate. In modulu acest'a inse recorirea pôte merge asia departe, incatu pielea se incépa a ne doré; au se-si pierdia sémťtirea de totu. Si mai periculosu e, a stá asudati in curgerea aerului, carele atinge numai o parte a pielei asudate.

*) Fiacare clironomu seau principe de corona din Angli'a are predicatulu „principe de Wales“ (cetesce: Uels!).

puse în unghiu, dîcîndu-i: „Aici vei stă și vei invetia lecțiunea, pînă cîndu domnisiór'a Hillard 'ti va permite a te departă; înse nici cîndu se nu ulti; ca acumu stai sub epitropi și ingrigitori, precumu mai tardu vei stă sub legi date de D-dieu.“

Éca unu ecsemplu de educatiune creștina pentru toti parintii, carturari au plugari!

Discusiuni pedagogice.

V. Amerunte.

(Urmare.)

5. La pag. 37 se dîce: „Sciti voi, ce e o epistola? si numai dupa aceea spune copiiloru, ca ce e epistol'a. Chiaru contrariulu. E mai bine asia: Déca voimu se spunemu ceva unuia, care nu e de fația, atunci i scriemu aceea ce voimu a-i impartasi. Scisórea acést'a se numesce epistola“. Asia d-lu Stefanu.

Noi dupa ce amu aratatu scolariloru, cumu se compune o descrițiune comuna despre ariciu, amu continuatu: „Acumu credu, ca fiacare dintre voi e în stare, a-mi descrie ariciulu. De asta data înse vomu face acést'a pe alta cale (adeca în forma de epistola). Sciti voi ce e o epistola? Déca vremu se spunemu ceva unuia, care nu e de fația, atunci trebue se-i scriemu o epistola etc.

Asia noi. Adeca regul'a generala e: „antaiu lucrulu, apoi numele“. Cate odata înse e bine a suprinde pre scolaru din capulu loculu cu numele, devenindu astfeliu mai atenti la esplicările ulterioare; afara de acést'a în cele mai multe casuri numele e deja cunoscutu scolariloru; ce se face în casurile aceste cu antaiatatea? De altminte lucrulu principalu este si remane, a nu ne îndestul' cu numele secu, ci a esplicá cuprinsulu seu; înainte? au dupa nume? aceste suntu întrebări secundarie, si cine totusi face din ele lucru mare, acela au e novitiu în cele pedagogice, au apoi e unu criticastru a la: „De capu mai siá si de códa mai siá!“

6. „La pag. 38. Alocutiunea în epistola se numesce titula (?)“. Pentru ce — nu?

7. „La pag. 39. Cuietanti'a respectiva nu e completa“. Pentru ce — nu? — „Sum'a baniloru cu litere s'a scrisu pe timbru, ce nu e consultu, ca timbrulu se pôte deslíp' si pre altu timbru se pôte serie alta suma mai mare, numerii se potu apoi usioru corege dupa placu“. Noi amu crediutu, ca avem de a face cu ómeni de omenia; fația de cei cu intentiuni pecatóse tóte precauțiunile suntu de giab'a.

8. „La pag. 47 se dîce: „Gradinariulu este parintele si invetiatoriulu“. „Acést'a e constructiune simpla pura si contrasa“. Ast'a nu e adeveru, de órace indata ce e o constructiune contrasa seau compusa totu un'a, încéta a fi simpla“.

Asia si nu prea. Lucrulu se pôte privi si din altu punctu de vedere, fora a comite unu pecatu gramaticalu. Se vedemu! Propusetiunile suntu au simple, au compuse. Propusetiunea compusa se defi-

nesce: „unu totu sintacticu, în care mai multe propusetiuni simple esprima unu cugetu“, si anume celu puçinu dóue propusetiuni. Se privimu acumu propusetiunea: „Gradinariulu este parintele si invetiatoriulu“. Póte-se dîce, ca ea stă (acumu) din dóue propusetiuni? A statu cîndu-va, acumu înse nu mai stă, e numai un'a, prin urmare se pôte numerá cu mai multu dreptu între cele simple, înse contrase, avendu membre omogene. Lucrulu e chiaru si nu alteréza adeverurile gramaticale. Seau apoi se se impartiescă propusetiunile în simple, contrase si compuse. —

9. „La pag. 51: „Scrisulu frumosu“. Pentru ce nu „caligrafia“? întreba d-lu Stefanu. Răspunsu: din motive practice; de óra ce scól'a poporala uu este nici chlamata, nice în stare a produce „caligrafi“. Cuventulu „caligrafia“ a datu ansa în scól'a poporala la esageratiuni în scopu si metodu, rezultatulu carora a fostu — „ilusiuni pierdute“. Afara de acést'a amu crediutu, ca întrebuintiandu terminulu romanescu — de altminte identicu cu grecesculu „caligrafia“, scolarii, precependu-lu mai bine, se voru nevoi a tiené contu de întielesulu seu, seau adeca a scrie într'adeveru „frumosu“. Cui înse i-se parv motivele nóstre nefundate, acel'a folosésca în numele Domnului terminulu grecescu, pentru ca atunci lucrulu se reduce la: „De capu mai siá si de códa mai siá“.

10. „La pag. 95 si 96 d-lu Petri prescrie a se pertractá cele 3 regne din istoria naturala separat. Noi nu cunóscemu acést'a ordine, ci propunemu invrestatu din tóte 3 regnele, cîndu ne vine bine, ca nici rondunéu'a nu se pôte pertractá iérn'a, dar bradulu se pôte. Apoi sistem'a nu ne obléga în scól'a poporala nici de catu“, dîce mai departe d-lu Stefanu.

Se ne permitia d-lu Stefanu, înse noi nu potemu crede, ca d-lui a scrisu aceste seriosu, si cu atatu mai puçinu, ca se tiene de ele în pracs'a scolaria. Reflexiunile sale se reducu adeca mai cu séma la urmatoriulu pasagiu din „Instrucțiune“: „Astfeliu ne vedemu necesitati, a tractá seau propune în semestrulu de iérna despre animale, dupa aceea despre minerale si preste véra despre plante“. Si ce dîce la aceste d-lu Stefanu?

„Noi nu cunóscemu acést'a ordine“. Ar fi fórtu tristu, cîndu ar fi asia! Cáci éca cumu cugeta în privinti'a acést'a „lumea pedagogica“:

Kehr: „Cumu ca în semestrulu de véra vine a se tractá în loculu primu („in Vordergrunde“) botanic'a, în semestrulu de iérna zoologi'a, se întielege de sene“.

Dittes: „Unde anulu scolastecu se începe primavér'a, începemu istoria naturala cu botanic'a; unde înse se începe tómn'a, are antaiatate zoologi'a“.

Ohler: „Mai bine e a tractá regnulu plantelor véra, cá astfeliu invetiatoriulu si scolarii se póta aduce în scóla plantele de tractatu; celelalte regne înse iérn'a“.

Lauckhard: „Vér'a copilulu se fia introdusu mai cu séma în botanica si în lumea insectelor“.

Schütze: „Déca cursulu anualu începe la pasci, va fi cu scopu, a luá mai antaiu botanic'a“.

*

Lucrulu de altmintrea se întielege de sene, pentru ca urmăze din principiulu „intuitiunei“.

„Noi propunemu invrestatu din tôte 3 regnele, candu ne vine bine“. Adeca tôte preste olalta cá in ól'a Tiganelui, seau cá torcatóri'a cea rea:

„Cum vine de sus,

Asia punu pe fusu“.

D-lu Stefanu propune — din gramatica „ceva“, din istori'a naturala „invrestatu“, cumu i vene mai bine. Metodu intr'adeveru „usioru“. — Si pentru ce propune d-lui asia? Pentru ca „nici rîndunéu'a nu se póte tractá iérn'a, dar bradulu se póte“. Adeca o rînduné, carea dupa proverbiu „nu face véra“, se restórne principale pedagogice? — Si apoi érași: „Sistem'a nu ne obliga in scól'a poporala nici de catu“. Asia e; inse a incepe propunerea istoriei naturale cu individii, si adeca vér'a cu individi din „regnulu“ plantelor, si iérn'a cu individi din „regnulu“ animalelor, — nime in lume nu va numí acést'a „sistemu“, decatu dóra acél'a, carele nu scie, ce va se díca cuventulu acest'a. Déca inse „sistemulu nu ne obliga“, ne „obliga“ in totu casulu — planulu, ordinea, fora de cari o instructiune buna nici ca se póte cugetá. Aceste tôte sunt lucruri, cari si la noi aru trebui se se întielega de sene, de cumu va nu a fostu intentiunea a ne strigá: „De capu mai siá“!

11. „La pag. 99 se vorbesce despre stamine si pistili. Mi-se pare prea multu si fora folosu. Se nu ne estindemu cu unele prea departe pre cont'a altora póte mai folositória“.

Nóue inca „ni-se pare“, ca d-lu Stefanu nu a propusu nici candu botanic'a, căci atunci ar scí, ca déca amu tractatu si numai dóue plante, cumu se cuvine, parte de parte, si amu escitatu in scolari gustulu pentru botanica si semtiulu contemplativu, nu potemu scapá de întiebarile loru; „Ce suntu aceste, domnule?“ Se ne aducemu aminte numai de crinii de gradina seau de tulipani! Nici ca ar fi bine, a ignorá parti asia importante, cumu suntu organele reproductiunei, candu tractarea loru nu face nici o greutate.

12. „Asi dorí se afflu in instructiunea acést'a si aceea, ca din fiacare obiectu ce si pana unde se se propuna in fiacare despartimentu, respective clase“ etc.

Instructiunea nu e planu de invetiamentu, ci privesce, precumu díce insasi titul'a, la „tractarea cartiloru scolastice“. De altmintrea:

„Das ist die beste Kritik von der Welt:

Falls einem etwas nicht gefällt,

Er Besseres an die Seite stellt“.

Despre termometru.

(O lectiune practica din fisica).

I. *Consideratiuni generale.* Inventiunea unoru instrumente fisicale a urmata numai dupa descoperirea legiloru naturale; alte instrumente inse au ecsistatu inca inainte de a cunosce respectiv'a lege naturala. Termometru d. e. s'a inventatu dupa descoperirea legi des-

pre întinderea corpurilor prin caldura. Cumu cá tornându café fierbinte in unu pocalu de sticla, acest'a se crépa, sciu tôte damele; inse nu tôte voru fi in stare se ne spuna, cá pentru ce?

Deducerea legiloru generale pe cale inductiva din fenomenele singuratice ale naturei se face in scóla dupa regulile metodice, desvoltate in „Instructiunea de Petri“ pag. 105. Io cu asta ocasiune mi-am propusu a face pre scolari cunoscuti cu termometru si ale aratá folosulu acestui instrumentu fisicalu. Tractatulu meu, fiendu numai o aplicare a legi naturale la unu casu specialu, va trebui se se abata dela planulu, care-lu urmaresce o lectiune relativa la descoperirea unei legi naturale. Conversatiunea va decurge dupa urmatóriele momente: 1. Repetitiune, adeca reprivire asupra legi relative la întinderea corpurilor prin caldura, care o presupunemu cá tractata, 2. Descrierea termometru in modu intuitivu, 3. Deosebitele termometre, 4. Folosulu termometru, 5. Transcomputári.

II. *Lectiunea dupa punctele aratate:* 1. Repetitiune. Copii! Alalta ieri amu vorbitu despre influinti'a caldurei asupra obiectelor! Ce am dísu atunci, ca se intempla cu o besica góla, apropiandu-o de caldura? Vediu, ca ati fostu atenti, căci sciti; ast'a-mi place. Ce amu vorbitu despre besica? Ce se intempla cu cerculu (ráfulu) fierbinte pe o róta de caru, déca se racesce? Pentru ce se intempla tôte acestea? Bine! Acumu se fiti, copii, atenti, ca vomu invetiá ceva de nou.

2. *Descrierea termometru.* Cine-mi va spune, cumu se chiama lucrulu, ce-lu tienu io acumu in mâna? (Inv. arata unu termometru). Vediu, cá nu sciti, si de ast'a nu me miru, căci p'aici pela noi nu se prea vedu lucruri de acestea; inse la orasia, acolo le cunosc si copii cá voi, căci suntu mai multe. Acest'a e unu termometru. Spune-mi si tu G., ce e acest'a? Termometru! Spune si tu D! E! — Uitat-ve acumu bine la termometru acest'a! Ce e acést'a aici? (arata scándur'a). Bine, asta e o scánduritia. Ce se vede pe partea ast'a a scánduritei? O chártie cu multe trasuri). Dar' ast'a ce va fi, H? — Asia e! Acuma vino, L, mai aprópe si te uita bine in tievea asta de sticla; observi tu ceva in ea? Éca ve aratu si vóue! Voi inca nu sciti, ce este in tievea termometru. Ascultati dara: in tieve este argintu viu. Cine a mai vediutu argintu viu? Argintulu viu se numesce in carte: mercuriu. Asiá-lu vomu numí si noi pe viitoriu. Acumu priviti tievea acést'a mai bine, si-mi spuneti, cumu e la capetulu din diosu — aici? — din susu — aici? — Ce se vede in tieve de asupra mercuriului? Dreptu, cá nimicu; da chiar nimicu, căci nici aeru nu e iertatu se fia acolo, fiendu tievea inchisa. Ve veti mirá, cumu a intratu mercuriulu in ast'a tieve? De asta data nu ve voi spune acést'a, ci cu alta ocasiune, déca veti fi atenti pana in fine. Acumu priviti bine, ce facu io cu termometru? (lu afunda in apa, in care se afla si bucati de ghiația). Ce observati la mercuriu? Asia e, ca elu scade, dar' pana unde? Ce stá scrisu pe chártia de dupa tieve? O nula (zeru = 0),

Tieneti minte, copii, ce ve voi spune: mercuriul nici nu mai scade, nici nu mai crește în tieve, până cându va fi încă gheața în apă; de aceea punctul zero (0) se numește și punctul înghețării.

Deci acumă vomu încălzi apă acăsta până va fierbe, și vomu lăsa termometrul într'insă (de e cu potință, se face), mercuriul din termometru se va rădica până la liniuța însemnată cu numărul 80. De aici înse mai susu nu se rădica mercuriul, de ar' fierbe apă câtă de multă. De aceea punctul 80 se chiama și alu fierberii. Spațiul termometrului de între punctul 0 și 80 se numește distanța fundamentală. Cumu e împărțită distanța fundamentală? (Prin liniuțe mici). Bine! Aceste liniuțe omenești le numescu grade și se însemna d. e. asiă: 1° , 20° , 35° , 70° etc. Ci acumă se vedemu, cine dintre voi va fi în stare se ne spuna, că ore de ce mercuriul crește seau se rădica în tieve, și apoi érași scade? Bine, fetulă meu! La căldura tóte corpurile se întind, é la recăla se contragu. Vedeti, copii, cându frigul e mare, iernă, scade mercuriul în termometru și sub punctul înghețării. Gradele de sub 0 (zeru), seau de frig, se scriu asiă: -1° , -2° , -3° , -10° , -15° etc., é cele de căldura asiă: $+15^{\circ}$, $+40^{\circ}$ etc. Prin ce se deosebescu gradele de căldura de cele de frig în scrisore, N.? Bine!

3. Deosebitele termometre: Până aici amu învetiată a cunósce termometrul acestă ('lu arată!), a căru distanță fundamentală e împărțită în 80° . — Acestu termometru e inventat de unu Francesu cu numele Reomiru (Reaumur); de acă se și chiama termometrul lui Reomiru. Altu învetiată, cu numele Celsius, a împărțit distanța fundamentală a termometrului în o sută (100°) de grade. Cumu se însemnéza dar' punctul înghețării după Celsius? dar' punctul fierberii? Vedeti, că deca sunteți atenți, sciti numai de câtă se răspundeți bine. Distanța fundamentală e egală la Reomiru că și la Celsius; pentru ce? Asia e, dar' se ne spuni acumă, că la care termometru suntă gradele mai mari, adică mai departe de olaltă? Pentru ce? După împărțirea distanței fundamentale mai avem un termometru deosebit de cele două cunoscute. Învetiatul Fahrenheit a făcut gradele și mai mici, adică mai dese, încatu distanța fundamentală la elu e de 180° . Stînca se mai afla o abatere la termometrul lui Fahrenheit. Elu adică nu începe numărul gradelor dela punctul înghețării, ci mai din diosu cu 32° , va se dica punctul 0 (zeru) la elu e însemnat cu 32° .

Avendu trei feluri de termometru cu grade deosebite, pentru aceea cându măsurăm temperatură după grade, spunem de comunu, că după care termometru amu făcut acestă. În scrisu $+5^{\circ}$ R. însemnéza 5 grade de căldură după Reomiru; -8° C. = 8 grade de frig după Celsius etc.

Se vedemu acumă, sciti voi calculă? Câte grade suntă însemnate pe termometrul lui Fahrenheit? ($32^{\circ} + 180^{\circ} = 212^{\circ}$). Ce cugetați, de lipsă e se se în-

semneze după Fahrenheit gradele de frig cu —? Spune, O, câte termometre amu descris până acumă? Cumu se numescu inventatorii lor? Copii! Liniuțele cele mici orizontale, cari le amu numit noi grade, tóte la olaltă luate pórta numele de „scala“ seau mai romanesce scara, pentru că sémăna cu fusceii unei scări. — Asia dar' încă odată: prin ce se deosebescu termometrele noastre unele de altele? Ascultați acumă! Termometrele implute cu mercuriu nu ne pot arată frig mai mare decât — 40° grade; căci mercuriul îngheț la frigul acestă. Nice nu avem noi ocaziune se măsurăm frig mai mare, căci pe la noi frigul de iernă nici odată nu trece peste — 40° , dar' nici nu se apropia. Gerul cel mai mare pe la Bobotăza abia face se scada mercuriul până la — 30° . Cu tóte acestea spre scopuri științifice există și termometre implute cu alcool = spirtu; ba încă suntă și termometre de fier, despre care înse nu avem lipsă se vorbimă acumă.

4. Folosul termometrului. CREDU, copii, că acumă cunósceți totu termometrul; se vedemu înse, cine 'mi va poté spune, că de ce folosu ne este termometrul? — Vedeti, tocma de acă 'lu chiama termometru, căci romanesce însemnéza: măsuratoriu de căldură. Căldură crește și scade. Căldura aerului se numește temperatura, de aici și termometrul — măsuratoriu de temperatură. — Ce cugetați: ce trebuie se înveți cu termometrul, deca vréu se știu, câtă e de căldu în casă? dar' afóra? Termometrul se acată totu deună la umbră, nu la sóre. — Iernă ținendu termometrul în casă, elu ne spune, câtă focu se facem în cuptoriu. Apoi în case de acele, unde se afla omeni morboși (= spitale), e termometrul fórt necesariu, că se știu, cumu se regulămă temperatură. Dece încălădiescu apă d. e. pentru scaldă, afundu termometrul într'insă și știu, câtă e de căldă. Acestă e folosul termometrului de tóte dăle; dar' elu se folosește și spre scopuri științifice d. e. spre determinarea temperaturii din o lună, din unu anu, și din mai multi ani; asemenea spre arătarea frigului din unu tempu órecare; apoi la masine de vaporu și la fabrice, unde se lucră cu vaporu, etc. Pre la noi, copii, folosescu omenești mai desu termometrul lui Reomiru, prin alte tîeri pre celelalte două, d. e. în Angliă e usitat termometrul lui Fahrenheit, în Franciă alu lui Celsius. Acestă din urma se usită în tóta lumea pentru scopuri științifice.

5. Transcomputari. Copii, cetindă în Gazete, că în Paris căldură e de 30° C, potéreamă noi socoti, că câtă e de mare căldură după termometrul nostru de Reomiru! En se cercămă! După R. punctul fierberii e însemnat cu 80° , după C. cu 100° ; asiă dar':

$$R. = 80, C. = 100$$

$$R. = 8, C. = 10$$

$$R. = 4, C. = 5;$$

de aici urmăza, că totu 4° R = 5° C; deci **R.:C. = 4:5** și vice versa: **C.:R. = 5:4**. Si acum 30° C. suntă de 6 ori 5° C. = 30° C. asiă dar' grade de ale lui R. voru fi de $6 \times 4 = 24^{\circ}$. — Seau 30° C. $\times \frac{4}{5} = 24^{\circ} =$

24° R. si vice versa: 24° R. suntu $24 \times \frac{5}{9} = 13\frac{1}{3}^{\circ} = 30^{\circ} \text{ C.}$; asia dar' numerulu schimbatoriu pentru de a aflá din R. p. C. e $= \frac{4}{9}$, si pentru de a aflá pe C. din R. e $= \frac{9}{4}$. Computati voi acumu, câte grade C. facu 10, 15, 18, 20, 25, 32° R., si vice versa: cate grade R. facu 15, 18, 21, 26, 28, 35° C.? Se vedemu acumu, cumu se transcomputa gradele de Fahrenheit. La elu punctulu inghiaciarei e notatu cu 32°. Asia dara déca cetimu: 48° F. insemnéza, cá preste punctulu ghiacei suntu $= 48^{\circ} - 32^{\circ} = 16^{\circ} \text{ F.}$ caldura. Distanti'a fundamentala la Fahrenheit e impartita in 180°. Deci:

$$180^{\circ} \text{ F.} = 80^{\circ} \text{ R.} = 100^{\circ} \text{ C.}$$

$$18^{\circ} \text{ F.} = 8^{\circ} \text{ R.} = 10^{\circ} \text{ C.}$$

$$9^{\circ} \text{ F.} = 4^{\circ} \text{ R.} = 5^{\circ} \text{ C.}$$

De aici se vede cá:

$$\text{F.} : \text{R.} = 9 : 4; \text{R.} : \text{F.} = 4 : 9$$

$$\text{si cá: F.} : \text{C.} = 9 : 5; \text{C.} : \text{F.} = 5 : 9.$$

Din cari proportiuni se nascu numerii schimbatori, adeca din F. in R. $= \text{F.} \times \frac{4}{9}$, din R. in F. $= \text{R.} \times \frac{9}{4}$; apoi din F. in C. $= \text{C.} \times \frac{5}{9}$ si din C. in F. $= \text{C.} \times \frac{9}{5}$.

Esemples: 52° F. x R. ? $52^{\circ} \text{ F.} - 32^{\circ} = 20^{\circ} \text{ F.}$ $20 \times \frac{4}{9} = 8\frac{8}{9} = 8^{\circ} 8^{\circ} \text{ R.}$

52° F. x C. ? $52 - 32 = 20 \times \frac{5}{9} = 11\frac{1}{9} = 11^{\circ} 1^{\circ} \text{ C.}$
Viceversa: 20° R. in F. $= 20 \times \frac{9}{4} + 32$

$$180 = 45 + 32 = 77^{\circ} \text{ F.}$$

$$\text{Si } 25^{\circ} \text{ C. in F.} = 25 \times \frac{9}{5} + 32$$

$$225 = 45 + 32 = 77$$

Nota. Pentru scolarii, cari nu cunosc fractionile, se facu transcomputarile dupa calcululu verbalu, si e destulu se se transcompute R. in C. si viceversa. Implerea termometreloru cu mercuriu de aceea s'a trecut cu vederea, pentruca nu se póte arata intuitive. — **L.**

Institute militaria.

E adeveru constatatu, ca desvoltarea unui poporu numai atunci se póte numi sanetósa si normala, déca ea atinge in armonia tóte terenurile vietiei sociale. Cu viéti'a unui poporu é adeca cá si cu viéti'a unui individú: patimindu unu organu, d. e plumanile, patimesce organismulu intregu.

Éca pentru ce, vorbindu in numerulu trecutú despre elevii de trupa, amu disu, ca interesulu poporulu nostru pretinde, cá se fimu representati catu se póte de bine si in statulu militariu!

Dilele aceste ministeriulu c. r. de resboiu a publicatu concursu pentru ocuparea mai multoru locuri stipendiate (burse). Inainte de a-lu reproduce si noi, aflamu de bine a vorbi despre institutele militaria in genere si despre primirea eleviloru in ele.

Astadi sustau in Austro-Ungari'a numai urmatóriale institute militaria:

1. Scólele reale inferioare militariae din Güns si St. Pölten, fiacre cate cu 4 cursuri anuale.

2. Scól'a reala superiora militaria din Weisskirchen in Moravi'a, cu 3 cursuri.

3. Academi'a militaria din Wiener-Neustadt si academi'a militaria tehnica din Vien'a, cate cu 2 cursuri.

In scólele reale militariae, cari pregatescu pentru academiile militariae, planulu de invetiamentu este analogu cu cela dela o scóla reala de statu cu siepte clase si cu instructiune germana.

Trecerea eleviloru din unu institutu in altulu, impleindu firesce recerintiele prescise, urméza in róndu aratatu mai sus. Academiile militariae suntu chimate, a cultivá seau cvalificá pre elevi pentru gradulu de oficeri, si adeca academi'a din Wiener-Neustadt pentru infanteria, venatori si cavaleria, ér academi'a militaria tehnica din Vien'a, carea se compune din unu departiementu de artileria si din unulu de geniu, — pentru trup'a de artileria si geniu, apoi pentru regimentulu de pioniri. Stipendiale militariae de ori care categoria voru incetá succesive, si in loculu lorú voru sustá la institutele militariae locuri stipendiate seau burse, si adeca:

1. Locuri erariale — intregi si pe diumetate.

2. Locuri fundatiunale — de statu, provinciale si private, si

3. Locuri pe plata.

La locurile erariale au dreptu a aspirá:

1. In prim'a linia: fii legitimi si legitimati ai persóneloru din armat'a c. r. si anume atatu ai persóneloru din statulu activu, catu si ai acelorú din pensiune si din statulu invalidiloru, luandu afara pre vice-corporali, gregari si tóte persónele de rangulu acestora; apoi in casuri considerabile fii oficeriloru esfti din servitiu si a pensiunistiloru militari.

2. In lini'a a dóu'a: fii legitimi si legitimati ai magistriloru de capele militariae, apoi ai suboficeriloru serviti. In fine in casuri de totu considerabile:

3. In lini'a a trei'a: fii legitimi si legitimati ai ampioatiloru de statu, aulici si civili, apoi a servitoriloru de statu, aulici si civili.

Antaiatate au: fii orfani de tata si mama; dupa ei vinu fii orfani de tata, si anume aceia, tatani carora au cadiutu in aintea inimiculú seau au reposatu in urm'a plageloru capetate inaintea inimiculú, seau de unu morbu lipitosu acviratu in servitiulu din spitalu; dupa acestia fii, tatani carora devenira invalidi prin vulnerare inaintea inimiculú; apoi orfani de mama; in fine fii de parinti seraci, impovorati cu mai multi copii, considerandu-se mai cu séma aceia, tatani carora au escelatu inaintea inimiculú seau in servitiulu statulu preste totu.

Alte dispusetiuni relative la institutele militariae se potu vedé din concursulu amintitu mai sus, care facemu se urméze nemidilocitu:

„Cu inceperea anulu scolasticu 1876/7 vinu a se ocupá in institutele de educatiune si cultura militaria urmatóriale locuri stipendiate:

1. Unu locu stip. Baronu Brady pentru fii de religiune catolica, nascuti in Irlandi'a, eventualu pentru

fi de ofiçieri de provenientia irlandesa si in lips'a acestor'a pentru fii de ofiçieri séu in genere de barbati, cari au bine meritatu dela armata.

2. Unu locu stip. Iulie Brudermann, si neaflandu-se unu atare aspirantu, pentru unu copilu de parinti seraci, dara legitimu din comun'a Hütteldorf lângă Vien'a.

3. Dóua locuri stip. majoru Dell pentru fii de ofiçieri de religiune evangelica.

4. Unu locu stip. Hermann & Hensel pentru fii de ofiçieri de geniu.

5. Dóua locuri stip. majoru Krauss pentru fii de ai militarilor obligati din alu IX-lu regimentu de husari, si in lips'a acestor'a, pentru fii de militari din celelalte regimente de husari séu din infanteri'a ung.

6. Unu locu stip. Iacobu de Schellenburg pentru fii de ofiçieri din fostulu generalatu alu Varasdinului si Carlstadt.

7. Unu locu stip. Sabbas de Tököly pentru fii de natiunea ilirico-serbéscă si de religiunea greco-orientala, preferindu-se descendenti fundatoriului, apoi pentru fii de ofiçieri.

Fia-care din aceste locuri stip. se póte ocupá in scólele reale militare seau in academiile militare.

Conditiiunile generale de primire sunt:

1. Indigenatulu austriacu seau ungurescu, documentatu prin testimoniulu de patria; la esteri prea inalt'a aprobare a Maiestatiei Sale Imperatului si Regelui.

2. Aptitudinea corporala atât pentru educatiunea militaria, cât si pentru viitoriale serviti de resbelu, documentata prin testimoniulu dela unu medicu graduatu activu din armat'a c. r., din marin'a belica seau din ambele militie de aপরার tieri, mai departe prin testimoniulu de vaccinat.

3. O portare morala multiamitória, documentata prin testimoniulu scolasticu.

4. Etatea mactimala, preste care sa nu fi trecut, documentata prin atestatulu de botezu seau de nascere.

5. Precunoscintiele recerute, documentate prin testimoniulu scolasticu din semestrulu de pre urma, prin examenulu de primire depusu cu succesu indestulitoriu la institutulu respectivu.

Toti aspirantii trebue sa scie limb'a germána intru atât, cá se póta precepe invetiamentulu cu succesu.

Pentru a fi primitu intr'o scóla reala militaria inferióra si adeca:

In cursulu I e de lipsa, cá aspirantulu respectivu se fi absolvatu bine clasa a 4-a séu a 5-a dela o scóla poporala, si se nu fi trecut de 12 ani; in cursulu II, III séu IV se fi absolvatu bine clasa 1-a, a 2-a seau a 3-a la o scóla reala, la unu gimnasiu realu seau inferioru seau clasa de asemenea valóre la scól'a civila, apoi sa nu fi trecut de 13, 14, respective 15 ani.

Pentru a intrá in scól'a reala superióra militaria se recere se fi absolvatu bine clasa a 4-a, a 5-a, respective a 6-a dela o scóla reala, dela gimnasiu séu gimnasiu realu, apoi se nu fi trecut de 16, 17, respective 18 ani.

In academi'a militaria din Wr. Neustadt potu se intre in anulu acest'a aspiranti, cari au absolvatu bine siepte clase gimnasiale si n'au trecut de 19 ani.

In academi'a militaria tehnica, care consta dintru unu despartimentu de artileria si de geniu, potu se intre aspiranti, cari au absolvitu spre multiamire o scóla reala completa, unu gimnasiu realu completu, si se nu fi trecut de 19 ani.

Pana unde are se se estindia examenulu de primire, decudu la intrarea intr' un'a din scólele reale militare séu in academi'a tehnica militaria din Vien'a dispositiunile „planului de invetiamentu pentru scólele reale militare c. r.“, la intrarea in academi'a din Wr. Neustadt inse dispositiunile din „planulu de invetiamentu pentru gimnasiale de statu.“ In specia se cere dela aspirantii pentru academi'a militaria din urma in matematica cunoscintia ecvatiunilor de alu doile gradu si a progressiunilor, in geometria cunoscintia planimetriei, stereometriei si a trigonometriei plane.

Examenulu din limb'a boemica seau din cea unguresca la tóte instituttele de educatiune si cultura militaria esceptiunalminte pentru anulu acest'a se va iertá; din limb'a francesă se cere, in scol'a reala inferióra militaria din cursulu alu II-le inainte celu puçinu cunoscintia materiei de invetiamentu, preserisa pentru cursulu I alu acestui institutu; dara la intrarea intr' un'a din cele dóue academie militare se cere celu puçinu cetire fluenta si corecta, apoi traducere din limb'a francesă in cea germana si eserctia simple din germana in francesă.

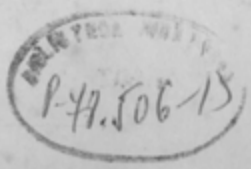
In suplicele pentru primire in academi'a tehnica militaria e de a se amintí, déca aspirantele doresce se intre in despartimentulu de artileria, au in celu de geniu.

De altmintrea conditiunile detaiate de primire se potu vedé din „instructiune despre primirea aspirantilor din educatiunea privata in instituttele de educatiune si cultura c. r. militaria“, publicata in bucat'a XXV. a foiei de ordinatiuni normale, care de impreuna cu „planulu de invetiamentu pentru scólele reale militare c. r. publicatu dupa unu distribuitoriu separat in bucat'a IX din „foi'a pentru ordinatiuni normale“ se potu procurá dela editur'a tipografiei c. r. de curte si statu.

Retipariri de pe instructiunile amintite se afla si la L. W. Seidel si fiu in Vien'a si la Carolu Prohasca in Teschen.

Suplicele au se se predée celu multu pâna la **30 Iuniu a. c.** si adeca cu privire la locurile stipendiate

- ad 1. episcopului din Dublinu;
- ad 2. ministeriului imperialu de resbelu;
- ad 3. prin comand'a militaria din Oedenburg conventului bisericescu de acolo;
- ad 4. prin comitetulu administrativu si tehnicu curatfei fundatiunale;
- ad 5. regimentulu de husari Principele Lichtenstain Nr. 9 in Stuhlweissenburg;

ad 6. comandai generale din Agramu.

ad 7. Esceletiei Sale Dlui fdzm. Gabr. Baronu Rodich, locotiitoriu, comandantu alu divisiunei XVIII de infanteria si comandantu militariu in Zara.

Din lips'a de spatiu se voru poté primi in celu mai de aprópe anu scolasticu in scólele reale militare elevi pe plata numai intr'o mesura fórte restrinsa, precându in academiile militare distribuirea de elevi pe plata, care corespundu conditiuniloru legali, se va face intr' unu modu nerestrinsu,

Pausialulu de costu, pentru care elevulu pre câtu tempu se afla in institutu, primesce nutrementulu deplinu, imbracamintea si locuinti'a, e:

pentru scólele reale-inf. militare 300 fl.

" " " super. " 400 "

" academiile " 600 "

de o persóna pre anu.

Pentru fia-care elevu pe plata din cursulu supremu alu academei este a se respunde cu rat'a din urma a pausialulu pentru costu inca si sum'a, ce se statoresce si publica din cându in cându pentru ecviparea elevulu, cându ese cá oficieru.

Suplicele pentru apacizarea de locuri pe plata le primesce fia-care comanda generala (militaria) — locala — cercuala — si de intregire."

Vien'a, 27 Martiu 1876.

Dela ministeriulu imperialu c. r. de resbelu.

Sentintie.

(Se potu folosi cá teestu pentru scrierea caligrafica, au pentru cea dictata).

Nemicu nu folosescu tesaurele nedrepte, dar dreptatea mántuesce de mórté. (Prov. X. 11).

Man'a lenesia seracesce, ér man'a celoru harnici se inavutiesce. (U. 4).

Precumu trece fortun'a, asiá celu nelegiuitu nu va mai fi, dar celu dreptu este pe temelía eterna. (V. 25).

Dreptulu nici odinióra nu se va clati, ér nelegiuitii nu voru locuf pamentulu. (V. 30).

Nelegiuitulu si-dobandesce cascigu amagitoriu, ér celu-ce sémena dreptate — plata sigura. (XI. v. 18).

Nelegiuitii se restórna si nu mai suntu, ér cas'a dreptiloru pururea va sta. (V. 7).

Buz'a adeverului in veci se va intari, -ér limb'a mintiunei numai o clipa. (V. 19).

Man'a celoru harnici domnesce si cea lenesia platesce dare. (V. 24).

Pe cararea dreptátiei este vietia. (V. 8).

Lumin'a dreptiloru de bine, ér candel'a celoru nelegiuiti se va stinge. (XIII. 9).

Averea cu insielatiune cascigata scade, ér celu-ce aduna cu man'a sa, o va inmultí. (V. 11).

Pe pecatosi i-urmaresce reulu, ér pe drepti i-resplatesce binele. (21).

Celu bunu lasá-va moscenire filoru sei, ér averea pecatosului pastra-se-va pentru celu dreptu. (22).

Ascuta, fiule, invetiatur'a parintelui teu, si nu parasi ceea ce te invétia mum'a ta! (Prov. I. 8).

Cararea celoru drepti este cá zorile stralucitórie, cari totu mai multu lumineza, pana se face díua deplina. (V. 18).

Sciri scolarie.

Sinodulu archidiececanu alu bisericei romane greco-orientale s'a deschisu si in anulu acest'a la terminulu prescisu, adeca in Domnec'a Tomei si s'a inchiaiatu in prim'a Maiu nou catra 9 óre de séra. Pana vomu aduce unu reportu mai specialu, amintimu de astadata numai atata, ca de asesoru ordinariu in senatulu scolesicu (= referinte scolasticu) s'a alesu cu unanimitate Ilustritatea sa D-lu vice-comite alu comitatului Zarandului, **Dr. Iosifu Hodosiu**. In cele scolastice sinodulu a avutu a se ocupá si cu unu „proiectu de regulamentu pentru scólele poporale si normale gr. or. din archidiececa“, cu publicarea caruia vomu începe in numerulu urmatoriu alu fóiei nóstre.

Bibliografia.

Concordantia biblica reale seau locuri scripturali in ordinea alfabetica a materieloru diverse. Elaborata de **Titu Budu**, concipistu episcopescu, vice-notariu si asesoriu consistorialu. Gherl'a. 24 cóle 8-vu mare.

Domnulu autoru scrie

„catra prea onoratii domni prenumeranti“:

De si propusulu meu a fostu a dá „Concordantia biblica reale“ intr'unu sênguru volumu, totusi considerandu despre o parte, cá acestu opu a fostu cerutu din multe laturi, ér despre alta parte cugetandu, ca o carte statatoria din 48—50 de cóle ar fi intr'unu volumu fórte mare, m'am decisu a o împarti in 2 tomuri, din care celu d'anteiu acumu tramitiendu-lu P. O. prenumeranti pre langa pretiulu de 1 fl. 50 cr., me rogu, cá se binevoiésca a-lu primí si a-lu recomandá si altorá, deórace avéndu cu tiparirea acestui opu fórte multe spese — ér prenumeranti puçini — mai târdiu dupa esirea tomului alu doilea nu-lu voiú poté dá cu pretiulu de 3 fl. v. a.

Altcumu deja si din tomulu alu doilea s'a tiparitu cate-va cóle si am sperantia, cá-lu voiú poté espedá domniloru prenumeranti si pre acel'a cu inceputulu lunei Iuliu a. c.

Tomulu alu doilea asemenea va stá din vr'o 24 cóle, cuprin-diendu obiecte fórte interesante.

In urma amu onóre a însemná, cá indicele cuvintelor va fi la finea tomului alu doilea.

Istori'a Romaniloru. Manualu didacticu pentru scólele poporale romane. De **Ioanu Tudnescu**, invetiatoriu in Lipov'a. Aradu 1876. 42 pagine istoria si 20 pagine poesie.

Descrierea apelor de cura dela Valcele, si puterea de cura a speluncei Búdös. De **Dr. Basiliu Szabó**, fisicu supremu alu comitatului Albei superióre. Sabiiu 1876. Pretiulu: 30 cr. Venitulu este destinatulu pentru fondulu spitalului de honvedi, ce se va infintia la Valcele. Contribuiri, ce trecu preste pretiulu de sus se primescu cu multiamita si se cvitéza in foile patriei nóstre.